

GEHEIM

DE C.P.N. EN HET XXste CONGRES VAN DE C.P.S.U.

Het XXste Congres van de C.P.S.U., gehouden van 14 t/m 25 Februari 1956, heeft door de veelal sensationele inhoud van de daarop uitgesproken redevoeringen de leiding van de C.P.N. voor bijzondere moeilijkheden geplaatst.

De berichtgeving over het congres in De Waarheid was ruim, zij het op bepaalde momenten trager dan in de niet-communistische pers. Zo werd van de geruchtmakende rede van Mikojan, op Donderdag 16 Februari uitgesproken en op Zaterdag 18 Februari in de Prawda gepubliceerd, eerst op resp. 20 en 21 Februari een uittreksel in De Waarheid opgenomen. En dit terwijl De Waarheid over een directe en eigen berichtgeving vanuit Moskou beschikt.

De Waarheid-redactie verontschuldigde zich op 22-2-56 voor deze trage berichtgeving door in antwoord op een (mogelijk gefingeerde) brief van een lezer mede te delen, dat de krant Zaterdag vrij vroeg wordt gedrukt, de redactie die dag nog niet over de officiële tekst van Mikojan's rede beschikte en zij niet wenste af te gaan op teksten van persagentschappen als bv. Reuter, omdat deze redevoeringen veelal verdraaid en uit hun verband gerukt doorgeven.

Met artikelen van beschouwende en verklarende aard bleef De Waarheid volledig ten achter.

Eerst op 22 Februari 1956 - een week na de publicatie van het door Chroestsjow op 14-2-56 namens het Centraal Comité van de C.P.S.U. uitgebrachte verslag - waagde hoofdredacteur Marcus Bakker zich aan een uitermate schuchter en voorzichtig commentaar. Daarin beperkte hij zich er toe vast te stellen, dat uit alle tot dan toe gehouden redevoeringen de strijd voor de vrede als het belangrijkste vraagstuk naar voren was getreden en ging hij in feite voorbij aan die gedeelten uit de inleidingen van de Sowjet-machthebbers, die in het Westen vanwege hun in het oog springende betekenis naar voren werden gehaald.

Het begrip personencultus in verband gebracht met Stalin is in Bakker's beschouwing niet te vinden. Heel terloops vermeldt hij slechts, dat door verschillende sprekers aangegeven was, dat de laatste jaren een verbetering heeft plaatsgevonden in de werkwijze der leidingen, die dikwijls geremd was geweest doordat de nadruk te veel viel op één persoon.

Conform het bekende recept besloot de Waarheid-hoofdredacteur dit eerste en zeer sobere commentaar met een aanval op de "armzalige burgerlijke pers", die - aldus Bakker - slechts aandacht schonk aan de op het congres geuite critiek en zelfcritiek en altijd tracht de communisten met hun eigen openhartigheid verdacht te maken.

In een tweede beschouwing van Bakker's hand op 28-2-56, drie dagen na sluitingsdatum van het congres, was het wederom het vredes-thema, dat domineerde.

Verder legde de Waarheid-hoofdredacteur de nadruk op de door het congres gestelde eis van samenwerking met de socialisten en wees hij op de pogingen van bepaalde rechts-socialistische leiders om dit hoofdpunt van het congres onder allerhande laster weg te moffelen.

Voor de zonder twijfel naar verklaring en toelichting hunkende partijgenoten moet dit artikel van Bakker wel bijzonder nietszeggend zijn geweest. Kennelijk was de Waarheid-redactie echter door

G E H E I M

wat in het verdere verloop van het congres nog naar voren kwam zodanig in verlegenheid gebracht, dat zij het maar beter achtte zich volledig op de vlakte te houden. Waarschijnlijk heeft daarbij de gedachte voorgezetten, dat Paul de Groot na terugkeer van zijn reis naar Moskou, alwaar hij het congres bijwoonde, wel het verlossende woord zou spreken.

Het duurde echter na de terugkeer van de algemeen secretaris der C.P.N. (3-3-56) nog veertien dagen vooraleer De Waarheid (op 17 Maart 1956) een beschouwing van zijn hand kon publiceren. Betwijfeld mag intussen worden of De Groot zich - na hetgeen sindsdien over de scherpe aanval op Stalin door Chroestsjow in een speciale zitting alleen voor de 1500 gedelegeerden op de laatste congresdag (25-2-56) is bekend geworden - met deze beschouwing thans erg gelukkig zal voelen.

Immers, hoewel De Groot's artikel niet meer druipt van een Stalin-verheerlijking, waarin hij zich eertijds een meester be-toonde, heeft hij kennelijk toch een zo sterke binding aan de Stalin-figuur dat het hem uitermate moeilijk valt de "grote leider" af te vallen.

Als inderdaad mocht blijken, dat bij de huidige Sowjet-leiders deze bedoeling wel voorzit, kon dit voor De Groot wel grote problemen met zich brengen. Deze zaak zal dan echter niet alleen De Groot treffen, maar de gehele C.P.N.-top. De Groot heeft zijn beschouwing n.l. niet op eigen gezag gepubliceerd, maar is eerst tot publicatie overgegaan na het ontwerp aan het Dagelijks Bestuur van de Partij - in een buitengewone zitting op 16 Maart bijegekomen - te hebben voorgelegd.

De algemeen secretaris stelt in zijn beschouwing, slechts met verachting de misselijke insinuaties te kunnen bejegenen als zouden de communisten Stalin "overboord geworpen" hebben. Niets is, aldus De Groot, in staat de nagedachtenis te bezoedelen van de onvermoeide strijder, die voor honderden miljoenen en de gehele wereld, gedurende bijna een mensenleven de belichaming was van het Sowjetvolk, zijn Communistische Partij en alle daden, welke die partij verricht heeft.

De betekenis van Stalin's werk was, dat hij het Marxisme-Leninisme in de praktijk heeft toegepast. Naar De Groots mening had echter het feit, dat Stalin vooral in de tweede wereldoorlog als opperbevelhebber een enorme populariteit heeft verkregen, niet tot een persoonsverheerlijking mogen leiden. Deze voert immers altijd tot misbruiken en tot het verstoren van gezonde organisatorische verhoudingen. Er op wijzend, dat hierover het laatste woord vanzelfsprekend nog niet is gezegd, plaatst De Groot kennelijk aan het adres van zijn partijgenoten de waarschuwing: "Wij mogen ons er echter niet door de geraffineerde methoden van de anti-communisten toe laten verleiden om de discussie over Stalin in de persoonlijke sfeer te beschouwen. Het gaat niet om zijn persoon, maar om zijn werk. Stalin's werk werd in een bepaalde ontwikkelingsperiode verricht en het mag alleen in het raam van die periode en de toen bestaande situatie beoordeeld worden".

Van zijn uiteenzetting over de persoon Stalin stapt De Groot over op het levende en scheppende karakter van het Marxisme-Leninisme. In dit verband verklaart hij, dat de communisten van de Sowjet-Unie gelijk hebben, wanneer zij zich niet de handen wensen te binden, door alle praktische oplossingen en theoretische beschouwingen van Stalin voor eeuwig en onvergankelijk te verklaren.

G E H E I M

Met deze mooie woorden verwijst hij - in dit opzicht geheel conform de Moskouse lijn - de "meesterwerken" van Stalin naar de brandstapel. De theorie, aldus De Groot, is voor ons een leidraad voor de actie en in de toepassing ervan kunnen er geen onveranderlijke formules en recepten bestaan, ook niet - en hier spreekt De Groot weer met zeker eerbetoen - als zij afkomstig zijn van een zo knappe en verdienstelijke figuur als kameraad Stalin is geweest.

Het gehele betoog van de algemeen C.P.N.-secretaris over het C.P.S.U.-congres geeft overigens blijk van een grote onzekerheid en een bijzondere voorzichtigheid. In de inleiding van het artikel stelt hij, dat het onbegonnen werk is te pogen thans reeds in één of zelfs meerdere artikelen verslag te brengen over alle vraagstukken, die het congres hebben bezig gehouden. Beter is het, aldus De Groot, de gedachten, die deze grote gebeurtenis gewekt heeft, rustig te laten bezinken.

Bij de vaststelling: een van de allergrootste gebeurtenissen op het congres was de zelfcritiek op de verkeerde toestanden in het staatsbestel en het organisatieleven in de partij geweest, maakte De Groot het voorbehoud, dat het thans nog niet mogelijk is de maatregelen ten volle te overzien en te omvatten.

Kennelijk zijn de sensationele berichten in de niet-communistische pers op 17 Maart 1956 over de Chroestsjow-aanval op Stalin op de laatste congresdag voor de C.P.N.-leiding geen aanleiding geweest om de publicatie van het artikel van De Groot op dezelfde dag op te houden. Hierbij speelt mogelijk de grote beduchtigheid aan C.P.N.-zijde voor berichten uit niet-communistische koker afkomstig een rol. Hoe het ook zij, De Waarheid deed de "onthullingen in de burgerlijke pers" dié dag af met de mededeling, dat zij op deze Coebbeliaanse lasterverhalen tegen Stalin en tegen de Sowjet-Unie niet behoefde in te gaan. Het doel daarvan was immers de aandacht af te leiden van het feit, dat de vakbonden en een aantal P.v.d.A.-ministers met de in de Stichting van de Arbeid inzake de lonen bereikte overeenstemming voor de eisen van de ondernemers door de knieën waren gegaan.

Moesten de Waarheid-lezers uit deze beschouwing de indruk krijgen, dat de onthullingen in de niet-communistische pers geheel en al op verzinselfs berustten, op Maandag 19 ~~Februari~~^{Maart} werden zij in de partijkrant geconfronteerd met een bericht, overgenomen uit "Humanité Dimanche", waaruit bleek, dat er wel degelijk een speciale zitting van het C.P.S.U.-congres was gehouden, waarin Chroestsjow de persoonsverheerlijking van Stalin nadrukkelijk aan de kaak had gesteld.

De Waarheid-redactie volstond er mee dit bericht, afkomstig van de Moskouse Humanité-correspondent, Pierre Hentgès, zonder eigen commentaar op te nemen.

De volgende dag (20-3-56) kwam Marcus Bakker in een redactioneel artikel op deze aangelegenheid terug. Hierbij gaf hij er duidelijk blijk van niet over verdere berichten te beschikken en zich nog niet aan commentaar te durven wagen. Men kan anders moeilijk zijn opmerking verklaren, dat de leiding van de C.P.S.U. een dure plicht vervult, als zij allerlei gebreken aan de kaak stelt en dat op de duur hierover wel de feiten ter beschikking zullen komen "die ons een oordeel mogelijk maken".

Het enige advies, dat Bakker zijn partijgenoten en lezers kon geven was, om zich naar aanleiding van de "kolderberichten" in de

G E H E I M

burgerlijke pers, toch niet tot heftige woordenwisselingen te laten verleiden en om toch vooral te bedenken, dat de wilde hetze over Stalin bedoeld is om de aandacht af te leiden van het feit, dat de ondernemers en Romme er alleen maar op uit zijn om de arbeiders een belangrijk deel van hun loon te onthouden.

Een dergelijk "houdt de dief"thema vertolkt Bakker ook in zijn hoofdartikel op 21-3-56, dat de betekenisvolle titel "De hetze" draagt.

Nu mogen ook de Amerikanen, als dief fungeren. Bakker bestaat het nl. te beweren, dat als er - hoe laakbaar ook - misstanden in de Sowjet-Unie zijn geweest, in de eerste plaats de Amerikanen als aanstichters daarvan moeten worden aangemerkt.

Zij plaatsen immers, aldus Bakker, ieder jaar nog openlijk honderd miljoen dollar op hun begroting voor ondermijning van de socialistische landen.

Al met al blijkt duidelijk, dat het XXste C.P.S.U.-congres de C.P.N.-leiding veel hoofdbrekens kost. Met belangstelling kan daarom worden uitgezien naar volgende artikelen van Paul de Groot.

Maart 1956.